

**МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ
АКАДЕМІЯ ДЕРЖАВНОЇ ПЕНІТЕНЦІАРНОЇ СЛУЖБИ**

**Кафедра адміністративного, цивільного та господарського права
і процесу**

ПОГОДЖЕНО:

Завідувач кафедри адміністративного,
цивільного, господарського права і
процесу, доктор юридичних наук,
професор

_____ Світлана НІЩИМНА
«_____» _____ 2021 року

СИЛАБУС

**навчального курсу «Господарське право та процес»
спеціальності 262 «Правоохоронна діяльність»
форма навчання: денна**

РОЗРОБНИК:

професор кафедри
доктор юридичних наук, професор
_____ Вадим КОВЕРЗНЕВ

ЗАТВЕРДЖЕНО:

на засіданні кафедри адміністративного,
цивільного та господарського права і
процесу
протокол № __ від «__» _____ 2021 р.

Кредити та кількість годин: 6 кредитів ECTS; години: 36 лекційних, 38 семінарських, 16 практичних та 90 самостійна робота.

Анотація курсу

Навчальна дисципліна «Господарське право та процес» складена відповідно до програми підготовки «бакалавра» за спеціальністю «Правоохоронна діяльність».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є правові акти, які регулюють суспільні відносини, що складаються в процесі організації та здійснення господарської діяльності; та суспільні відносини, що виникають в процесі вирішення господарськими судами спорів у сфері господарських відносин.

До предмету курсу входять такі основні елементи як: загальні засади господарської діяльності; суб'єкти господарювання; майнова основа господарювання; господарські зобов'язання; господарсько-правова відповідальність тощо.

Вивчення програмного матеріалу вміщує використання міжпредметних зв'язків із спеціальними дисциплінами: теорією права і держави, конституційним правом, цивільним правом, адміністративним правом та іншими дисциплінами.

Лекційні та семінарські заняття системно охоплюють увесь курс, допомагають курсантам/студентам усвідомити його значення, обсяг і структуру, зміст окремих розділів і тем, надають змістовну, організаційну та методичну допомогу у самостійному їх вивченні, визначають найбільш складні теми та питання і допомагають їх засвоїти.

Індивідуальна робота курсантів/студентів полягає у підготовці ними рефератів, передбачених планами практичних занять, у проведенні індивідуальних консультацій викладачами для студентів.

Самостійна робота курсантів/студентів є невід'ємною складовою частиною навчального процесу. Основна мета самостійної роботи – засвоєння навчального матеріалу, передбаченого програмою курсу і не охопленого іншими видами занять – лекційними, семінарськими тощо. Самостійна робота курсантів/студентів сприяє розвитку у них юридичного мислення та формування правосвідомості, навичок цілеспрямованої самостійної роботи з нормативними актами та літературними джерелами, вміння на їх основі аналізувати та вирішувати проблемні питання і робити власні висновки та обґрунтування як теоретичного, так і практичного характеру.

До переліків нормативно-правових актів і літератури включені чинні закони та підзаконні нормативні акти із зазначенням офіційного видання, де вони надруковані. При користуванні вказаними нормативними джерелами слід звертати увагу на те, що до переважної більшості з них періодично вносяться зміни та доповнення. Тому необхідно відшукувати останні редакції цих нормативних актів і використовувати саме їх. При цьому найзручніше користуватися будь-якою з існуючих електронних баз нормативно-правових актів

Мета курсу

Метою викладання навчальної дисципліни «Господарське право та процес» є надання знань щодо чинних норм права, які регулюють суспільні відносини, що виникають при організації та здійснення господарської діяльності, а також засвоєння та розуміння курсантами/студентами особливостей господарських відносин, господарсько-процесуальних відносин та розв'язання складних проблемних питань, що виникають у сфері господарювання.

Тематичний план

		Денна форма				
		Усього	у тому числі			
			Л	СЗ	ПЗ	СР

1.	Поняття, система і наука господарського права	8	2	2		4
2.	Правові основи державного впливу на економіку та господарську діяльність	10	2	4		4
3.	Легалізація та припинення господарської діяльності	8	2	2		4
4.	Суб'єкти господарського права	10	2	2	2	4
5.	Майнова основа господарювання	8	2	4		4
6.	Господарські зобов'язання і договори	10	2	2		6
7.	Захист економічної конкуренції	10	2	2	2	4
8.	Господарсько-правова відповідальність	12	2	2	2	6
9.	Правове регулювання монополізму та конкуренції	8	2	2		4
10.	Правове регулювання зовнішньоекономічної діяльності	8	2	2		4
11.	Загальні положення господарського процесуального права		2	2	2	8
12.	Загальні положення господарського судочинства		2	2	2	4
13.	Позовне провадження в суді першої інстанції		2	2	2	18
14.	Перегляд судових рішень в апеляційному порядку		2	2	2	6
15.	Перегляд судових рішень в касаційному порядку		2	2	2	2
16.	Перегляд судових рішень за нововиявленими та виключними обставинами		2	2		4
17.	Процесуальні питання, пов'язані з виконанням рішень в господарських справах		2	2		4
		180	36	38	16	90

Семінарські заняття

Готуючись до семінарського заняття курсант/студент має підготувати конспект питань, що містяться в плані відповідної теми. Наявність конспекту всіх питань та особиста присутність курсанта/студента на занятті є запорукою успішної роботи та отримання балів (їх кількість залежить від вашої активності та якості підготовки). Відсутність конспекту або неповний конспект, навіть за умови присутності на семінарі, оцінюються в 0 балів.

Плани семінарських занять

Тема 1. Поняття, система і наука господарського права

План

1. Поняття господарського права
2. Методи господарсько-правового регулювання
3. Предмет господарського права
4. Види господарської діяльності
5. Засади розмежування господарського права від інших галузей права

Завдання для індивідуальної роботи

Підготувати реферати з таких питань:

1. Історичні передумови становлення господарського права.
2. Італійський період розвитку господарського права.
3. Французький період розвитку господарського права.
4. Німецький період розвитку господарського права.
5. Розвиток господарського права в першій половині XX ст.

Завдання для самостійної роботи

Засади розмежування господарського права від інших галузей права. Розмежування господарського права і цивільного права. Розмежування господарського права і адміністративного права. Розмежування господарського права і трудового права. Доктринальні підходи до визначення господарського права.

Тема 2. Правові основи державного впливу на економіку та господарську діяльність

План

1. Державне регулювання господарської діяльності.
2. Форми реалізації державою економічної політики.
3. Поняття форми державного впливу на господарську діяльність.
4. Методи державного впливу на господарську діяльність.
5. Планування та прогнозування господарської діяльності.

Завдання для індивідуальної роботи

Підготувати реферати з таких питань:

1. Основні напрями економічної політики в Україні
2. Державний контроль і нагляд за господарською діяльністю.
3. Прямі методи державного впливу на господарську діяльність.
4. Непрямі методи державного впливу на господарську діяльність

Завдання для самостійної роботи:

Прямі методи державного впливу на господарську діяльність (державна реєстрація, перереєстрація і скасування державної реєстрації суб'єктів господарювання; державне замовлення; ліцензування, патентування і квотування господарської діяльності; ліцензування і квотування зовнішньоекономічної діяльності; технічне регулювання у сфері регулювання; атестація виробництва; валютні обмеження). Непрямі методи державного впливу на господарську діяльність (встановлення податків, зборів та інших обов'язкових платежів; підтримка добросовісної конкуренції; встановлення податкових пільг і преференцій; встановлення цін, валютних курсів і ставок рефінансування; утворення державних підприємства, установ і організацій, приватизація, націоналізація)

Тема 3. Легалізація та припинення господарської діяльності

План

1. Легалізація та легітимація господарської діяльності.
2. Державна реєстрація суб'єктів господарювання.
3. Державна реєстрація припинення суб'єктів господарювання.
4. Підстава для державної реєстрації припинення суб'єктів господарювання.
5. Документи, які подаються для державної реєстрації припинення суб'єктів господарювання.

Завдання для індивідуальної роботи

Підготувати реферати з таких питань:

1. Дозвільна система у сфері господарської діяльності.
2. Завдання дозвільної системи.
3. Правове регулювання дозвільної системи.

Завдання для самостійної роботи:

Процедура державної реєстрації суб'єктів господарювання. Особи, які здійснюють державну реєстрацію суб'єктів господарювання. Документи, які подаються для державної реєстрації суб'єктів господарювання. Державна реєстрація припинення суб'єктів господарювання. Підстава для державної реєстрації припинення суб'єктів господарювання. Документи, які подаються для державної реєстрації припинення суб'єктів господарювання. Дозвільна система у сфері господарської діяльності. Завдання дозвільної системи. Правове регулювання дозвільної системи.

Тема 4. Суб'єкти господарського права

План

1. Поняття і види суб'єктів господарського права.
2. Ознаки суб'єктів господарювання..
3. Правовий статус окремих суб'єктів господарювання.
4. Поняття та види підприємств

Завдання для індивідуальної роботи

1. Поняття господарського товариства та види господарських товариств.
2. Правовий статус повного товариства
3. Правовий статус командитного товариства
4. Виробничі кооперативи
5. Правовий статус підприємств, громадських об'єднань і релігійних організацій.

Завдання до самостійної роботи

Узагальнюючі ознаки суб'єктів господарювання (безпосереднє здійснення господарської діяльності, організаційна форма, володіння відокремленим майном, реалізація господарської компетенції, самостійна відповідальність за своїми зобов'язаннями, легальність (легітимність) діяльності.

Тема 5. Майнова основа господарювання

План

1. Поняття та види правового режиму майна суб'єктів господарювання.
2. Правовий режим окремих видів майна суб'єктів господарювання. Корпоративні права.
3. Правовий режим цінних паперів у господарській діяльності.
4. Правове регулювання використання природних ресурсів.
5. Право промислової власності.

Завдання для індивідуальної роботи

Підготувати реферати з таких питань:

1. Право власності як основне речове право у сфері господарювання.
2. Правовий зміст права власності. Баланс суб'єкта господарювання.
3. Класифікація організаційно-засновницьких повноважень власника.
4. Форми права власності

Завдання до самостійної роботи

Корпоративні права. Правовий режим цінних паперів у господарській діяльності. Правове регулювання використання природних ресурсів. Право промислової власності.

Розв'язати ситуаційні завдання.

1. До юридичної консультації звернулася громадянка Павленко Юлія Сергіївна з проханням розтлумачити їй наступну ситуацію. Як було пояснено нею, тривалий час вона здавала квартиру, яка належить їй на праві власності, що підтверджується договором купівлі-продажу, в оренду. Орендарі після закінчення договору оренди залишили власниці великий рахунок за телефонні розмови, оскільки не оплачували його протягом тривалого часу. Несплату коштів за користування телефоном орендарі пояснюють тим, що рахунок на поштову адресу не надходив. Громадянку Павленко Ю.С. цікавить наступне питання: чи мали право відключити телефон за таких обставин і яким чином відновити надання послуг?

2. До юридичної консультації звернулася громадянка Белова Юлія Михайлівна з проханням надати роз'яснення наступного питання. Громадянки Беловій Ю.М. у червні поточного року працівниками ВАТ „Укртелеком” було встановлено та підключено телефон. Але, двома тижнями пізніше громадянка Белова Ю.М. вирішила змінити місце мешкання та переїхати на постійне місце проживання до іншого міста України. Як пояснила Белова Ю.М. працівнику юридичної консультації, її цікавить протягом якого часу споживач може відмовитися від послуг «Укртелекому» після встановлення телефону. І чи повернуть гроші за встановлення?

3. До юридичної консультації звернувся громадянин Опанасенко Віктор Володимирович з проханням надати роз'яснення наступного питання. Два місяці тому йому було відправлено посилку з Бразилії, але й досі він нічого не отримав. Для громадянина Опанасенко В.В. речі, що знаходилися в посилці являли значну цінність. І на цей момент його цікавить в який термін пошта повинна доставити посилку і чи можливо притягнути пошту до відповідальності за недоставку кореспонденції?

4. Акціонерне товариство уклало договір з проектною організацією на розробку проектної документації для реконструкції придбаного товариством будинку. В строк, означений в договорі, проектувальник виконав ескіз, макет і генеральний план реконструкції. Коли акціонерне товариство звернулося за одержанням дозвільної документації, з'ясувалося, що проект представлений не в повному обсязі. Проектна організація заявила, що вона виконала умови договору повністю, оскільки договором перелік матеріалів, що надаються, не передбачений, а нормативних вимог щодо переліку документації, що розробляється, не існує, проте вона готова виконати необхідну частину робіт за умови додаткової оплати. Акціонерне товариство звернулося за консультацією до юриста. Яку пораду слід дати?

5. Між товариством з обмеженою відповідальністю і будівельною фірмою був укладений договір, згідно з яким будівельна фірма зобов'язалася відремонтувати офіс Товариства, а Товариство зобов'язане було надати всі необхідні матеріали і сплатити вартість ремонту. Роботи слід було завершити на протязі одного місяця, починаючи з 1 червня. Будівельники вчасно розпочали виконання робіт, однак з 15 червня припинили всі роботи, оскільки з'ясувалося, що у Товариства немає коштів для оплати виконаних робіт. Крім того, Товариство не спромоглося надати необхідні матеріали і попросило завершити роботи з матеріалів будівельної фірми у встановлений строк. Таке прохання фірма

задовольнити відмовилася. Тоді Товариство оголосило про розірвання договору і запросило іншу організацію для завершення робіт, а всі видатки віднесло на підрядника. Чи правомірні дії Товариства?

Тема 6. Господарські зобов'язання і договори

План

1. Поняття та підстави виникнення господарських зобов'язань.
2. Види господарських зобов'язань.
3. Виконання господарських зобов'язань.
4. Припинення господарських зобов'язань.
5. Поняття та ознаки господарського договору.

Завдання для індивідуальної роботи

Підготувати реферати з таких питань:

1. Порядок укладення, зміни та розірвання господарських договорів.
2. Зміст господарського договору.
3. Строк дії договору. Універсальна модель господарського договору.
4. Форма господарського договору.
5. Стандартний договір та нотаріальна форма договору.

Завдання до самостійної роботи

Класифікація господарських зобов'язань. Майново-господарські зобов'язання. Організаційно-господарські зобов'язання. Соціально-комунальні зобов'язання суб'єктів господарювання. Публічні зобов'язання суб'єктів господарювання.

Тема 7. Захист економічної конкуренції

План

1. Характеристика антимонопольно-конкурентного законодавства.
2. Захист економічної конкуренції.
3. Недобросовісна конкуренція.
4. Державне регулювання діяльності суб'єктів природних монополій.

Завдання для індивідуальної роботи

Підготувати реферати з таких питань:

1. Конкуренція у сфері господарювання.
2. Антимонопольна політика України.
3. Основні форми та напрями конкурентної політики держави.

Завдання до самостійної роботи

Антиконкуренті дії органів влади, органів місцевого самоврядування, органів адміністративно-господарського управління. Схилення до порушень законодавства про захист економічної конкуренції. Обмежувальна діяльність суб'єктів господарювання. Неправомірне використання суб'єктом господарювання ринкового становища. Концентрація суб'єктів господарювання. Відповідальність за порушення законодавства про захист економічної конкуренції.

Тема 8. Господарсько-правова відповідальність

1. Поняття та ознаки господарсько-правової відповідальності.
2. Види господарсько-правової відповідальності.
3. Підстави господарсько-правової відповідальності..

4. Порядок реалізації господарсько-правової відповідальності.

Завдання для індивідуальної роботи
Підготувати реферати з таких питань:

1. Презумпція вини господарського правопорушника
2. Принципи господарсько-правової відповідальності.
3. Межі господарсько-правової відповідальності.
4. Строки застосування господарсько-правових санкцій.
5. Досудовий порядок реалізації господарсько-правової відповідальності.

Завдання до самостійної роботи

Принципи господарсько-правової відповідальності. Межі господарсько-правової відповідальності. Строки застосування господарсько-правових санкцій. Досудовий порядок реалізації господарсько-правової відповідальності.

Тема 9. Правове регулювання монополізму та конкуренції

План

1. Загальна характеристика конкуренції та монополізму.
2. Поняття та види конкуренції.
3. Ознаки та класифікація монополій. Визначення особливих сфер економіки, що захищені державою від конкуренції.
4. Антимонопольне регулювання господарської діяльності.

Завдання для індивідуальної роботи

Підготувати реферати з таких питань:

1. Роль Антимонопольного комітету України в Антимонопольному регулюванні господарської діяльності.
2. Правовий статус АМК. Структура та компетенція АМК України.
3. Повноваження Антимонопольного комітету.
4. Види відповідальності за порушення законодавства про захист економічної конкуренції.
5. Державний контроль за дотриманням законодавства про захист економічної конкуренції та співпрацювання АМК з іншими органами влади.

Завдання до самостійної роботи

Монополізація. Конкуренція у сфері господарювання. Монополістичне становище. Монополістичне утворення. Монополістична діяльність. Визначення поняття «антимонопольне регулювання». Мета та основні принципи його здійснення. Напрями антимонопольного врегулювання. Антимонопольне законодавство в Україні. Порушення законодавства про захист конкуренції. Зловживання монопольним становищем

Тема 10. Правове регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

План

1. Поняття та види зовнішньоекономічної діяльності.
2. Зовнішньоекономічний договір.
3. Поняття інвестицій та інвестиційної діяльності в Україні.
4. Загальні положення про державне регулювання інвестиційної діяльності.

Завдання для індивідуальної роботи
Підготувати реферати з таких питань:

1. Шляхи регулювання умов інвестиційної діяльності.

2. Принципи державного управління інвестиційною діяльністю.
3. Види та форми іноземних інвестицій.
4. Правовий режим іноземних інвестицій.
5. Державна реєстрація вноземних інвестицій. Діяльність суб'єктів господарювання з іноземними інвестиціями.
6. Правові режими для іноземних суб'єктів господарської діяльності.
7. Правові режими для товарів, що імпортуються з держав-членів Світової організації торгівлі.

Завдання до самостійної роботи

Види ліцензій встановлені ЗУ «Про зовнішньоекономічну діяльність». Квоти глобальні. Квоти групові. Квоти імпорту. Квоти індивідуальні. Квоти спеціальні. Правові режими для іноземних суб'єктів господарської діяльності. Правові режими для товарів, що імпортуються з держав-членів Світової організації торгівлі.

Тема 11. Загальні положення господарського процесуального права

План

1. Предмет і метод господарського процесуального права.
2. Джерела господарського процесуального права.
3. Господарське процесуальне право як наука і як навчальна дисципліна.
4. Історія арбітражно-господарських судових органів.
5. Господарський суд – спеціалізований суд в системі судів загальної юрисдикції.
6. Правовий статус судді господарського суду.
7. Принципи господарського судочинства.

Завдання для індивідуальної роботи

Підготувати реферати з таких питань:

1. Історія арбітражного судочинства в Україні
2. Міжнародні стандарти у сфері судочинства

Завдання для самостійної роботи

Господарські суди в системі судів загальної юрисдикції. Система господарського процесуального права. Право на звернення та порушення справ у господарському суді. Основні положення досудового врегулювання господарського спору. Порядок пред'явлення претензії та строки її розгляду. Справи, підвідомчі та підсудні місцевим господарським судам

Тема 12. Загальні положення господарського судочинства

План

1. Право на звернення до господарського суду. Підвідомчість.
2. Порядок досудового врегулювання спорів.
3. Учасники господарського процесу. Сторони в господарському процесі, їх права та обов'язки.
4. Судові витрати. Поняття і види строків в господарському процесі.
5. Докази в господарському процесі.
6. Належність і допустимість засобів доказування.

Завдання для індивідуальної роботи

Підготувати реферати з таких питань:

1. Процесуальне положення судді господарського суду.
2. Порядок сплати державного мита та його розмір
3. Належність і допустимість засобів доказування

Завдання для самостійної роботи

Господарські суди в системі судів загальної юрисдикції. Правовий статус судді господарського суду. Порядок досудового врегулювання спорів.

Загальна характеристика учасників господарського процесу. Процесуальне положення судді господарського суду. Сторони в господарському процесі, їх права та обов'язки. Треті особи в господарському процесі. Представництво в господарському процесі.

Поняття і види строків в господарському процесі. Обчислення, закінчення, зупинення, відновлення та продовження процесуальних строків. Судові витрати, їх склад. Порядок сплати державного мита та його розмір. Повернення державного мита.

Поняття та види доказів в господарському процесі. Належність і допустимість засобів доказування. Оцінка доказів. Запобіжні заходи

Тема 13. Позовне провадження в суді першої інстанції

План

1. Поняття позову. Форма та зміст позовної заяви.
2. Порухення провадження у справі та підготовка матеріалів справи до розгляду у першій інстанції.
3. Строки вирішення спору у господарському суді першої інстанції.
4. Порядок ведення судового засідання.
5. Зупинення провадження у справі та його поновлення
6. Відмова позивача від позову, мирова угода.

Завдання для індивідуальної роботи

Підготувати реферати з таких питань:

1. Підстави відмови у прийнятті та повернення позовної заяви.
2. Відкладення розгляду справи, перерва у засіданні
3. Припинення провадження у справі

Завдання для самостійної роботи

Поняття позову. Форма та зміст позовної заяви. Порядок подання позову. Прийняття позовної заяви. Підстави відмови у прийнятті та повернення позовної заяви. Забезпечення позову.

Порушення провадження у справі та підготовка матеріалів справи до розгляду у першій інстанції. Строки вирішення спору у господарському суді першої інстанції. Порядок ведення судового засідання. Відкладення розгляду справи, перерва у засіданні. Зупинення провадження у справі та його поновлення. Відмова позивача від позову, мирова угода. Припинення провадження у справі. Залишення позову без розгляду.

Тема 14. Перегляд судових рішень в апеляційному порядку

План

1. Поняття апеляції. Право апеляційного оскарження.
2. Подання апеляційної скарги.
3. Повноваження суду апеляційної інстанції.

Завдання для індивідуальної роботи
Підготувати реферати з таких питань:

1. Порядок і строк подання апеляційної скарги.
2. Постанова апеляційної інстанції
3. Ухвала апеляційної інстанції

Завдання для самостійної роботи

Право апеляційного оскарження. Апеляційні скарги на ухвали суду першої інстанції. Строк на апеляційне оскарження. Форма і зміст апеляційної скарги.

Тема 15. Перегляд судових рішень в касаційному порядку

План

1. Поняття касації. Право касаційного оскарження.
2. Подання касаційної скарги.
3. Повноваження суду касаційної інстанції.

Завдання для індивідуальної роботи
Підготувати реферати з таких питань:

1. Порядок і строк подання касаційної скарги.
2. Постанова касаційної інстанції

Завдання для самостійної роботи

Касаційне оскарження як гарантія винесення господарськими судами законних судових актів. Касаційна інстанція. Особливості касаційного провадження. Право на подання касаційної скарги або касаційного подання. Вимоги щодо змісту та форми касаційної скарги. Повернення касаційної скарги. Розгляд скарги касаційною інстанцією.

Тема 16. Перегляд рішення, ухвали, постанови господарського суду за нововиявленими та виключними обставинами

План

1. Поняття нововиявлених обставин. Підстави перегляду судових рішень за нововиявленими та виключними обставинами.
2. Порядок, термін подання заяви про перегляд судових рішень за нововиявленими та виключними обставинами.
3. Порядок перегляду судових рішень, ухвал та постанов.

Завдання для індивідуальної роботи
Підготувати реферати з таких питань:

1. Проблеми визначення поняття «нововиявлені обставини».
2. Порядок перегляду ухвал та постанов

Завдання для самостійної роботи

Підстави для перегляду судових рішень господарського суду за нововиявленими обставинами. Строки для перегляду судових рішень господарського суду за нововиявленими обставинами. Підстави для перегляду судових рішень господарського суду за виключними обставинами.

Тема 17. Процесуальні питання, пов'язані з виконанням рішень в господарських справах

План

1. Судові рішення: обов'язковість їх виконання.
2. Наказ господарського суду: зміст, строк пред'явлення наказу до виконання та порядок видачі дублікату наказу.
3. Підстави та наслідки відстрочки, розстрочки, зупинення виконання судових рішень. Поворот виконання.

Контрольні питання

1. Наведіть приклади поновлення пропущеного строку
2. Порядок заміни сторони виконавчого провадження .
3. Дайте характеристику мирової угоди.

Завдання для індивідуальної роботи

Підготувати реферати з таких питань:

1. Відстрочення або розстрочення виконання судового рішення, зміна способу та порядку виконання судового рішення.
2. Тимчасове обмеження у праві виїзду за межі України

Завдання для самостійної роботи

Обов'язковість судових рішень. Звернення судових рішень до виконання. Виправлення помилки у виконавчому документі та визнання його таким, що не підлягає виконанню. Поновлення пропущеного строку для пред'явлення виконавчого документа до виконання. Мирова угода в процесі виконання. Зупинення виконання судового рішення. Поворот виконання рішення, постанови. Заміна сторони виконавчого провадження. Визначення частки майна боржника у майні, яким він володіє спільно з іншими особами. Звернення стягнення на грошові кошти, що належать іншим особам, та нерухоме майно, право власності на яке не зареєстровано в установленому порядку. Підсудність справ

Практичні заняття

Готуючись до практичного заняття курсант/студент має підготувати конспект питань, що містяться в плані відповідної теми та ознайомитись з відповідними нормативно-правовими актами. Наявність конспекту всіх питань, особиста присутність курсанта/студента на занятті, їх активна участь у вирішенні ситуаційних задач є запорукою отримання максимальної кількості балів (їх кількість залежить від вашої активності та якості підготовки).

Тема 4. Суб'єкти господарського права

Розв'язати ситуаційні задачі:

Задача 1. ПрАТ «НДІгазбуд» у зв'язку зі зміною місцезнаходження, зафіксованого в статуті, подало в державному реєстратору документи для його перереєстрації. Реєструючий орган відмовив ПАТ в перереєстрації, мотивуючи своє рішення тим, що вона (перереєстрація) суперечить чинному законодавству України.

Чи є правомірною відмова реєструючого органу? Проаналізуйте ситуацію.

Задача 2. Смирнов А.В., який досягнув 16 років працював за трудовим договором у приватній клініці свого батька “Здоров’ячко” та активно допомагав йому у веденні справ. Після смерті батька, являючись прямим спадкоємцем майна, Смирнов А.В. вирішив продовжувати бізнес батька, пов'язаний із здійсненням медичної практики. Проаналізуйте дії Смирнова А. В. із застосуванням норм господарського законодавства та надайте відповідь на запитання:

Чи може Смирнов А.В. продовжувати підприємницьку діяльність батька на тій основі, що у спадок йому перейшло все майно клініки? Чи потрібно внести які-небудь зміни до засновницьких документів?

Задача 3. До юридичної консультації звернулась громадянка Павленко Юлія Сергіївна з проханням розтлумачити їй наступну ситуацію. Як було пояснено нею, тривалий час вона здавала квартиру, яка належить їй на праві власності, що підтверджується договором купівлі-продажу, в оренду. Орендарі після закінчення договору оренди залишили власниці великий рахунок за телефонні розмови, оскільки не оплачували його протягом тривалого часу. Несплату коштів за користування телефоном орендарі пояснюють тим, що рахунок на поштову адресу не надходив. Громадянку Павленко Ю.С. цікавить наступне питання: чи мали право відключити телефон за таких обставин і яким чином відновити надання послуг?

Задача 4. У приміщенні навчального закладу було розміщено оголошення, у якому господиня О. пропонувала взяти на квартиру двох студенток для проживання на строк не менше одного року з оплатою 1 000 (одна тисяча) гривень за місяць. Ознайомившись із текстом оголошення, працівники районної державної податкової інспекції відвідали господиню О. і вказали їй на необхідність зареєструватися в якості фізичної особи-підприємця. Господиня О. відмовилася виконувати вимогу працівників податкової служби, оскільки вона бере на квартиру студенток вперше; квартира є її особистою власністю, яку вона може використовувати за будь-яким призначенням. Окрім того, вона вчасно оплачує комунальні послуги та податки. Перед державою невиконаних зобов'язань не має. Вирішіть спір. Назвіть ознаки підприємницької діяльності. Чи обґрунтовано є вимога працівників державної податкової служби?

Тема 7. Захист економічної конкуренції

Розв'яжіть ситуаційні задачі:

Задача 1. Науково-дослідний експертно-криміналістичний центр УМВС України в області, не зважаючи на вимоги нормативних документів, затвердив і застосував фйсовая ціни на свої послуги з експертно-криміналістичних автотехнічних досліджень транспортних засобів, розмір яких залежав не від фактичних трудових і матеріальних витрат, а від року випуску і країни-виробника автомобіля. При цьому норма час\ на виконання одного замовлення становила 30 годин роботи експерта, за що бралася плата в розмірі 51 грн. Загальна ж вартість дослідження транспортного засобу становила 97,2 гра.

Як було встановлено, фактичні трудові витрати складали 0,5 годин роботи експерта і коштували 0,85 грн. згідно з нормативними документам. Яке порушення законодавства про захист економічної конкуренції здійснив центр УМВС і які санкції до нього слід застосувати?

Задача 2. Відповідно до наказу Державної адміністрації залізничного транспорту за користування вагонами власності країн СНД і держав Балтії підпорядковані їй залізниці повинні були вносити плату в середньому 5 швейцарських франків за вагонодобу, в той час як вантажовласники та порти мусили вносити плату за користування тими ж вагонами під час знаходження на їхніх під'їзних коліях в розмірі 29 швейцарських франків за вагонодобу. Кваліфікуйте дії Державної адміністрації залізничного транспорту.

Задача 3. Морський торговий порт надає вантажовласникам та судновласникам виключні спеціалізовані послуги користування своєю інфраструктурою, пов'язані із виконанням функції безпеки мореплавства, через постійних представників вантажо- та судновласників — агентські організації. У 2019-2020 роках на території порту діяло близько 13 агентських організацій. При укладанні договорів з агентськими організаціями порт включав у проекти договорів вимогу сплачувати, окрім портових зборів і оплати послуг порту, також „комісію" в розмірі 10% від суми агентської винагороди з кожного судна. За відмови підписання такого договору агентська організація втрачала можливість діяти на території порту. При цьому інформаційні послуги та використання агентськими

організаціями інфраструктури порту, оплату яких нібито являла собою «комісія», вже були враховані у портових зборах та інших передбачених договорами сплатах на користь порту. За рахунок встановлення «комісії» портом одержано прибуток у розмірі 140 тис. грн. Водночас портом була передбачена видача перепусток працівникам агентських організацій для проходу та проїзду на територію порту. При цьому для більшості агентських організацій такі перепустки передбачалося видавати за плату, а Головному морському агентству «І.» - безкоштовно. «І.» звільнявся також від сплати пені за несвоєчасне проведення розрахунків, передбаченої умовами договорів з іншими агентськими організаціями. Кваліфікуйте дії морського порту.

Задача 4. У області 27 хлібоприймальних підприємств при укладенні договорів необґрунтованого встановили єдині завищені вимоги до показників якості зерна, яке здається на зберігання товаровласниками (товаровиробниками та іншими суб'єктами господарювання), і вимагали від них додаткову плату за доведення якості зерна до рівня показників якості, вказаної в договорах. Унаслідок цього товаровласникам заподіяні були збитки на суму 50430 грн. Яке порушення законодавства про захист економічної конкуренції було здійснено?

Тема 8. Господарсько-правова відповідальність

Розв'яжіть ситуаційні задачі:

Задача 1. Пенсіонер Грішко В.Ф., отримуючи пенсію у розмірі, недостатньому для проживання, за невелику плату ремонтував автомобілі. Окрім цього у вільний час Грішко В.Ф. періодично підробляв надаючи послуги сантехніка. Для кваліфікованого надання зазначених послуг, він закінчив курси, про що мав відповідні свідоцтва. Через свій похилий вік 72 роки та нерегулярність надання зазначених послуг, Грішко В.Ф. не вважає за потрібне легалізувати свою діяльність.

Проаналізуйте дії Грішка В. Ф. із застосуванням норм господарського законодавства та надайте відповіді на такі запитання:

Чи є Грішко В.Ф. суб'єктом підприємницької діяльності?

Чи існує потреба у легалізації надання зазначених послуг?

Чи існують вікові обмеження для заняття підприємництвом?

Задача 2. Під час ліквідації повного товариства «Бурило та Осташ» виявилося, що його активів не вистачає для розрахунку з усіма кредиторами. Загальна сума боргу становить 50 000 гривень. Осташ відмовляється сплатити половину боргу оскільки: 1) він не здійснював безпосередню діяльність товариства; 2) його частка в статутному капіталі складає лише 2 %.

Чи обґрунтовані пояснення Осташа?

В чому особливості відповідальності повного товариства?

Який порядок притягнення до відповідальності засновників товариства?

Задача 3. Начальник депо "Львів" К. уклав договір купівлі-продажу, за яким депо зобов'язувалось передати електровіз підприємству залізничного транспорту загального користування Південної залізниці за договірною ціною, а підприємство зобов'язувалось прийняти електровіз і оплатити за ціною, щодо якої сторони дійшли згоди в договорі. Начальник юридичної служби Львівської залізниці, виявивши даний договір, звернув увагу начальника депо "Львів" на те, що договір укладений з порушенням встановлених вимог чинного законодавства. Які порушення допущені сторонами при укладенні даного договору? Вирішіть спір по суті даної справи.

Задача 4. В господарський суд Дніпропетровської області звернувся з позовом Криворізький державний гірничо-металургійний комбінат "Криворіжсталь" до відповідачів: Придніпровської, Одеської, Львівської залізниць та НВП "ІМБО" про стягнення 96 476 грн.90 коп. Позивач мотивує свій позов тим, що на вказану суму був відправлений вантаж в 2х вагонах - катанка стальна. На Одеській залізниці вантаж потрапив в аварію, в зв'язку зі сходом вагонів. При завантаженні в інші вагони була

виявлена нестача і складено комерційний акт. По прибуттю на станцію призначення Клепарів (м.Львів) також був складений комерційний акт. Оскільки вантажоотримувач відмовився отримати вантаж, в зв'язку з його нестачею та пошкодженням, вагони з вантажем були переадресовані на станцію відправлення Придніпровської залізниці.

Розкрити особливості майнової відповідальності за договором перевезення вантажу.
На кого по суті даної справи слід покласти відповідальність і в якому розмірі?

Тема 11. Загальні положення господарського процесуального права

Вирішіть ситуаційні задачі:

1. ЗАТ "Будекспо" уклало договори купівлі-продажу будинків з громадянами і юридичними особами, яким товариство зобов'язалося передати будинки через 6 міс. після оплати повної вартості. Оскільки "Будекспо" своїх зобов'язань не виконало, через місяць після закінчення строку декілька з покупців звернулися з претензією до ЗАТ, а потім - з позовом до господарського суду про повернення сплаченої за договором суми і відшкодування збитків. У судовому засіданні один з позивачів з'явився разом з кореспондентом Українського телебачення. Відповідач висловив заперечення проти присутності в судовому засіданні кореспондента і заявив клопотання про розгляд справи в закритому засіданні, мотивуючи тим, що розголос обставин справи нанесе шкоду його діловій репутації. Позивач заперечив проти закритого розгляду справи, оскільки на його думку, навпаки, ця інформація повинна стати надбанням громадськості.

Проаналізуйте ситуацію з точки зору принципів господарського процесу.

2. ВАТ "Ластівка" уклало договір на постачання тканини з ВАТ "Житомирська текстильна фабрика". За цим договором ВАТ "Житомирська текстильна фабрика повинна була поставити ВАТ "Ластівка" тканину в асортименті на суму 500 тис. карбованців. За місяць до поставки Житомирська текстильна фабрика звернулася з пропозицією до ВАТ "Ластівка" про розірвання договору, мотивуючи тим, що вона хоче укласти договір з іншим товариством на більшу кількість, а тому їй не вистачить тканини, щоб поставити ще й ВАТ "Ластівка". ВАТ "Ластівка" відмовилась розірвати договір поставки, оскільки товариство вже запланувало відповідний асортимент і виділило необхідні кошти на оплату тканини. ВАТ "Житомирська текстильна фабрика" звернулася з позовом до господарського суду про розірвання договору поставки.

Перед винесенням рішення адвокат ВАТ "Ластівка" заявив письмовий відвід судді, мотивуючи його тим, що суддя - двоюрідна сестра директора Житомирської текстильної фабрики і з ходу розгляду справи можна зробити висновок, про упереджене ставлення судді до відповідача.

Проаналізуйте ситуацію з точки зору принципів господарського процесу.

3. ЗАТ "Норд" поставило ЗАТ "Київський м'ясопереробний завод" 10 спеціалізованих холодильників. У договорі було передбачено, що оплата поставлених холодильників здійснюється протягом 10 днів з моменту поставки, а при неоплаті в строк сплачується пеня в розмірі 5% від загальної суми платежу за кожен день прострочення. Оскільки гроші на рахунок ЗАТ "Норд" не потупили, а направлена претензія ЗАТ "Київський м'ясопереробний завод" залишилася без відповіді, ЗАТ "Норд" звернулося з позовом до господарського суду про стягнення вартості поставлених холодильників і неустойки. У судовому засіданні представник відповідача заявив, що гроші були перераховані в строк, а на рахунок позивача не поступили з вини банку. Суддя оголосив перерву в засіданні, зателефонував у банк одержувача, де йому відповіли, що гроші вже перераховані на рахунок ЗАТ "Норд". Суддя розглянув справу по суті і відмовив у позові.

Дайте оцінку діям судді з точки зору принципів господарського процесу

Тема 12. Загальні положення господарського судочинства

Вирішіть ситуаційні задачі:

1. АТ "Лотос" придбало у державного підприємства приміщення під офіс, уклавши відповідний договір кулівлі-продажу нерухомості. Оскільки зазначений договір за законодавством України потребує посвідчення в Бюро технічної інвентаризації (БТІ) АТ звернулося до нього за видачею реєстраційного посвідчення на придбане ним приміщення. БТІ відмовилося видати такий документ, мотивуючи тим, що сторони в договорі не обумовили питання передачі цього майна. АТ не згодне з відмовою БТІ подало позов до господарського суду про спонукання БТІ видати реєстраційне посвідчення.

Господарський суд позов АТ "Лотос" задовольнив і вирішив справу по суті на користь позивача. Однак, БТІ не згодний з рішенням господарського суду подало скаргу про визнання недійсною ухвали суду про порушення провадження по справі, мотивуючи це тим, що дані спори не підвідомчі господарським судам.

Як вирішити спір?

2. Приватне підприємство "Аромат", яке знаходиться у м. Києві уклало договір з відомою французькою фірмою "Ланком" на поставку 15 видів жіночих та чоловічих парфумів загальною вартістю 10 тис. євро. При цьому в договорі сторони обумовили, що в разі виникнення спору, він буде вирішуватися в Україні, а саме господарським судом м. Києва. Після перерахування всієї суми українською стороною, французька сторона поставила товар вчасно, відповідно до умов договору, однак меншою кількістю (загальна вартість недопоставки становила 3 тис. євро). Надіславши лист контрагентові з проханням на протязі 2 тижнів поставити недопоставлену продукцію і не отримавши ані відповіді, ані товару підприємство "Аромат" звернулося з позовом до господарського суду м. Києва.

Однак, господарський суд відмовив в прийнятті позовної заяви мотивуючи це тим, що позови до відповідачів місцезнаходження яких за межами України не приймають господарськими судами України.

Чи правильно вчинив суддя?

3. Група акціонерів - юридичних осіб звернулося з позовом до господарського суду про визнання недійсним рішення загальних зборів Акціонерного товариства "Схід" відповідно до якого було вирішено питання реорганізувати підприємство. Суддя господарського суду відмовив у прийнятті позовної заяви, мотивуючи це тим, що даний спір не підвідомчий господарським судам. Чи правильно вчинив суддя?

4. Облдержадміністрацією було прийнято постанову, згідно з якою всім підприємствам, які зареєстровані або здійснюють господарську діяльність на території області, приписувалося в обов'язковому порядку реалізовувати не менше 5% загального обсягу виробленої ними продукції через торговий дім, створений при адміністрації.

ЗАТ "Колос", яке здійснювало свою виробничу діяльність на території області, але зареєстроване в сусідній області не погодилося з постановою та вирішило добитися визнання її недійсною.

Визначить підвідомчість та підсудність даного спору.

5. Громадянин Семенюк В.І., зареєстрований як індивідуальний підприємець, пред'явив до господарського суду позов до товариства з обмеженою відповідальністю "Жовтень" про стягнення 5 тис. гривень в якості відшкодування шкоди, яка була причинена в результаті ДТП (автомашина товариства зіткнулася з приватним автомобілем громадянина Семенюка В.І.).

Чи підвідомчий цей спір господарському суду?

6. Визначить підвідомчість наступних спорів:

1. за вимогою Іванова про визнання товариства "Агроснаб" банкрутом;

2. за вимогою профспілки працівників метрополітену про визнання недійсним розпорядження Київської міської адміністрації щодо заборони проведення мітингу протесту;

3. за вимогою Кравчука, який веде приватне селянське (фермерське) господарство до адміністрації Сокальського району щодо відмови в наданні йому земельної ділянки;

4. за вимогою Фонду державного майна України до Приватного підприємства "Літо" про витребування об'єкту лізингу у зв'язку з несплатою лізингових платежів;

5. за вимогою прокурора про визнання недійсним наказу Житомирської державної адміністрації, який не відповідає законодавству;

6. за вимогою державної податкової інспекції про стягнення з ВАТ "Кольорові метали" штрафу у розмірі 2 млн. грн. за порушення порядку сплати платежів;

7. за вимогою Мельника та Ковалю до органу державної реєстрації про відмову в реєстрації Закритого акціонерного товариства;

8. за вимогою Львівської залізниці до державного підприємства про стягнення штрафу за прострочення сплати дорожніх тарифів на перевезення вантажів;

9. за вимогою Антимонопольного комітету України до ТОВ "Акцепт" про стягнення прибутку, отриманого внаслідок порушення антимонопольного законодавства;

10. за вимогою Смирнова - індивідуального підприємця до банку "Аваль" щодо відшкодування збитків, завданих йому внаслідок ав-топригоди (автомобіль Смирнова зіткнувся із автомобілем, який належить банку).

Тема 13. Позовне провадження в суді першої інстанції

Вирішіть задачі:

1. Філія ВАТ "Євробуд", розташована в місті Рівному, подала позов до товариства "Тера" про стягнення збитків, завданих несвоєчасним виконанням договору підряду, укладеного між ВАТ та відповідачем. На початку судового засідання відповідач заявив, що філія не має права виступати в господарському суді в якості представника позивача, оскільки його повноваження на ведення справи не підтверджені Положенням про філію. Тому, господарський суд повинен припинити провадження по справі. Позивач проти цього заперечував, посилаючись на те, що довіреності на здійснення повноважень позивача в господарському процесі, виданої Генеральним директором ВАТ достатньо для ведення справи в суді.

Як оформлюється участь в господарському процесі філій і інших відособлених підрозділів юридичних осіб?

2. Банк "Аркада" пред'явив до акціонерного товариства "Родон" позов про стягнення заборгованості за кредитним договором та відсотків за користування позикою. При цьому сума заборгованості була розрахована на дату пред'явлення претензії до відповідача і складала 200 тис. гривень. В процесі судового розгляду позивач, посилаючись на ст. 22 ГПК України збільшив розмір позовних вимог на 50 тис. гривень і просив стягнути відсотки на день винесення рішення господарським судом. На думку відповідача, таке збільшення розміру позовних вимог є неправомірним та не відповідає ст. 22 ГПК України, оскільки для стягнення суми додаткових збитків необхідно пред'явлення позивачем нової позовної заяви на суму 50 тис. гривень.

Яке рішення по даному питанню повинен прийняти господарський суд?

3. Торгівельно-виробнича фірма "Сатурн" платіжним дорученням перерахувала передплату фірмі "Ліко" за договором купівлі-продажу за партію пшениці. Між тим грошові кошти були зараховані на рахунок "Ліко" тільки через півтора місяця після відправлення грошей, внаслідок чого угода зірвалася. Було встановлено, що причиною затримки перерахування грошей стала помилка оператора розрахунково-касового центру банку "Аваль", яка помилково відправила платіжне доручення не в банк одержувача.

"Сатурн" вирішив звернутися з позовом про відшкодування збитків, завданих порушенням правші здійснення розрахункових операцій. Визначить учасників господарського процесу.

4. ТОВ "Мрія" уклало з ТОВ "Віра" договір на поставку продуктів харчування. Оскільки ТОВ "Віра" вчасно не розрахувалося за обладнання, ТОВ "Мрія" звернулося до господарського суду з позовом про стягнення суми заборгованості. Під час підготовки справи до розгляду виявилось, що ТОВ "Віра" реорганізовано шляхом приєднання у ВАТ "Віра-М". Суддя виніс ухвалу про заміну неналежного відповідача.

Дайте оцінку винесеній ухвалі.

5. Прокурор звернувся до господарського суду в інтересах державного підприємства "Київмлин" з позовом до АТ "Десна" про стягнення боргу в сумі 500 тис. гривень. Суддя повернув позовну заяву, мотивуючи це тим, що прокурор діє не в інтересах держави.

Чи правильно вчинив суддя?

6. ЗАТ "Олімп" уклало договір підряду на капітальне будівництво котеджів з СП "Будівник". Через півроку після здачі об'єктів, стіни декількох будівель дали значні тріщини та інші недоліки. ЗАТ "Олімп" звернулося до СП "Будівник" з претензією, а оскільки відповідь на претензію не надійшла - з позовом до господарського суду про відшкодування збитків. У судовому засіданні відповідач заявив, що всі будівельні роботи були виконані на належному рівні, а недоліки виявилися внаслідок того, що поставлений СП "Будівник" ВАТ "Будекспо" будівний матеріал виявився неякісним, про що свідчить акт експертизи проведеної з ініціативи відповідача.

Чи може суд залучити до участі у процесі ВАТ "Будекспо" і в якості кого?

7. Київський хлібзавод № 1 уклав договір поставки з ЗАТ "Київмлин". За цим договором ЗАТ "Київмлин" повинно було поставити хлібзаводу високоякісну муку. Після отримання в строк муки хлібзаводом було виявлено, що мука не відповідає вимогам щодо якості. Хлібзавод звернувся з претензією до ЗАТ "Київмлин", але не отримав відповіді. Після цього Київський хлібзавод № 1 звернувся з позовом до Господарського суду про відшкодування збитків.

У процесі розгляду справи позивач запропонував запросити начальника відділу технічного контролю, який здійснював приймання муки на хлібокомбінат. Але суддя відмовив в залученні до процесу інших осіб, мотивуючи тим, що їх пояснення не будуть вважатися доказами.

Чи правомірні дії судді?

Яке правове положення інших учасників господарського процесу?

Тема 14. Перегляд судових рішень в апеляційному порядку

1. На адресу ЗАТ "Віраж" поступили імпорتنі товари. Торгово-промислова палата України від виконання заявки покупця на проведення експертизи якості товарів відмовилася. Акт експертизи був складений за участю представника приватного підприємства та при розгляді спору в господарському суді використаний позивачем як один із видів доказів правомірності своїх вимог. Чи має даний факт доказову силу?

2. В ході підготовки до судового розгляду справи зі спору, пов'язаному із невиконанням зобов'язань, суддя господарського суду виявив, що сторони виготовили та підписали договір за допомогою електронно-обчислювальної техніки, в якій використана система цифрового (електронного) підпису.

За допомогою яких засобів доказування може бути підтверджений факт укладання договору? Як поступити господарському суду при виникненні між сторонами спору про наявність договірних відносин?

3. Ощадний банк України в особі Солом'янського відділення м. Києва звернулося до господарського суду з позовом до ТОВ "Тріумф" про стягнення заборгованості по

кредитним договорам від 20 липня та 1 серпня 2020 року. Рішенням господарського суду позовні вимоги задоволені в повному обсязі. Між тим, в матеріалах справи є лише ксерокопія договору від 20 липня 2020 року, в протоколі судового засідання не відображений факт дослідження договору від 1 серпня 2020 року, договір від 20 липня 2020 року та термінове зобов'язання по ньому скріплені підписом директора ТОВ "Тріумф", який явно не відповідає зразку його підписи, який є в банківській картці, розрахунок ціни позову Ощадним банком не наданий. Дані обставини судом не досліджувалися і не перевірялися, не дивлячись на те, що відповідач факт укладання кредитних договорів оскаржував.

Чи можна вважати рішення господарського суду обґрунтованим?

Тема 15. Перегляд судових рішень в касаційному порядку

Вирішіть ситуаційні задачі:

1. Визначить вид позову та його елементи:

1. БАТ "Авіант" звернулося з вимогою щодо обов'язку Святошинської райдержадміністрації зареєструвати статут в новій редакції;

2. ЗАТ "Латекс" звернулося з вимогою про стягнення з боржника грошової заборгованості за договором поставки;

3. Банк звернувся з вимогою про звернення стягнення на майно заставо держателя в зв'язку з неповерненням кредиту;

4. ТОВ "Егіда" звернулося з вимогою про визнання недійсним наказу державної податкової Інспекції;

5. ЗАТ "Фінанс-Інвест" з вимогою про визнання договору недійсним та відшкодування збитків у зв'язку із укладанням двох договорів.

2. До господарського суду надійшла позовна заява, до якої було докладено платіжне доручення на безготівкове перерахування державностані виробів із скла. Із акту приймання слідувало, що на станцію призначення вантаж прибув у справному вагоні за пломбами відправника, а саме "Південно-Західної залізниці". У відзиві на позовну заяву відповідач заявив, що всі вагони завод пломбує двома пломбами "Київський завод художнього скла", а так як на станцію призначення вагон прибув за пломбами залізниці, то остання і повинна нести відповідальність за нестачу.

Визначить задачі і дії судді по підготовці справи до судового розгляду.

3. При прийманні позовної заяви про стягнення з ТОВ збитків, які завдані навколишньому середовищу, суддя встановив, що екологічне правопорушення було результатом відсутності контролю зі сторони декількох організацій - природокористувачів за експлуатацією устаткування.

Визначить задачі підготовки справи до судового розгляду. Назвіть дії судді по підготовці справи до розгляду в засіданні господарського суду.

4. До господарського суду надійшла позовна заява, до якої були докладені копії документів, які підтверджували позовні вимоги. В заяві позивач вказав, що оригінали документів разом з претензією знаходяться у відповідача. Останній прохання відносно їх повернення залишив без уваги.

Перерахуйте дії судді по підготовці справи до розгляду в засіданні господарського суду.

5. Чи може суддя при підготовці справи до судового розгляду здійснити такі дії:

1\ зупинити провадження по справі;

2\ допросити свідка по справі;

3\призначити експертизу;

- 4\ припинити провадження по справі;
- 5\ залишити позовну заяву без розгляду;
- 6\ здійснити заміну неналежної сторони;
- 7\ залучити до участі у справі іншого відповідача;
- 8\ залучити до участі у справі третю особу з самостійними вимогами на предмет спору.

6. Позивач не надав до судового засідання додаткових доказів, які вказані в ухвалі господарського суду, в зв'язку з чим заявив клопотання про відкладання розгляду справи. Господарський суд дане клопотання позивача не задовольнив та продовжив розгляд справи по суті.

Чи правомірно вчинив господарський суд? В яких випадках відбувається відкладання розгляду справи?

7. В засіданні господарського суду з'ясувалося, що представник відповідача проживає в сусідньому будинку із суддею, який розглядає справу. Суддя на цій підставі заявив самовідвід.

Чи правильно вчинив суддя господарського суду?

8. В яких випадках господарський суд повинен буде відкласти розгляд справи:

- 1\ у судовому засіданні відсутня третя особа без самостійних вимог на предмет спору, не повідомлена належним чином про час і місце засідання;
- 2\ не з'явився в засідання господарського суду перекладач;
- 3\ відсутній позивач в судовому засіданні;
- 4\ не з'явився в засідання господарського суду один із двох свідків;
- 5\ в матеріалах справи відсутні оригінали документів;
- 6\ позивач не надав документів, які раніше витребувалися господарським судом.

Завдання для самостійної роботи

Ряд питань навчальної дисципліни виносяться на самостійне опрацювання. Виконання самостійної роботи оцінюється окремо та є невід'ємною складовою успішного проходження курсу. Для виконання завдань самостійної роботи вам необхідно зробити конспект нижчезазначених питань. Кожне питання має бути ґрунтовно висвітлене в обсязі не менше двох сторінок рукописного тексту.

Теми, які виносяться на самостійне вивчення

- 1. Джерела господарського права.
- 2. Правове регулювання ціноутворення
- 3. Електронна комерція.
- 4. Правове регулювання ринку цінний паперів
- 5. Правове регулювання інституту банкрутства суб'єкта господарювання.

Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання виконуються у вигляді рукописного есе обсягом до 5 сторінок за темою яка обирається з переліку питань, які виносяться на обговорення семінарських занять або будь-якого іншого питання, яке стосується правового регулювання господарських відносин (На вибір курсанта). При написанні есе доцільним буде скористатись порадами за посиланням: <https://zno.if.ua/?p=985>.

Порядок оцінювання

Оцінювання ваших досягнень відбувається за системою відображеною в Таблиці 1
Таблиця 1

№	Назва теми	Всього Балів	Форма заняття		
			Лекції (ведення конспекту)	Семінари (конспектування, питань, виступ, доповнення)	Практичні
1	Поняття, предмет, методи і принципи господарського права	3	1	2	
2	Правові основи державного впливу на економіку та господарську діяльність	3	1	2	
3	Легалізація та припинення господарської діяльності	3	1	2	
4	Суб'єкти господарського права	5	1	2	2
5	Майнова основа господарювання	3	1	2	
6	Господарські зобов'язання і договори	3	1	2	
7	Захист економічної конкуренції	3	1	2	2
8	Господарсько-правова відповідальність	3	1	2	2
9	Правове регулювання монополізму та конкуренції	3	1	2	
10	Правове регулювання зовнішньоекономічної діяльності	3	1	2	
11	Загальні положення господарського судочинства	4	1	2	1
12	Позовне провадження	4	1	2	1
13	Особливості позовного провадження окремих категорій справ	4	1	2	1
14	Апеляційне провадження	5	1	2	2
15	Касаційне провадження	5	1	2	2
16	Перегляд судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами	3	1	2	
17	Процесуальні питання, пов'язані з виконанням рішень в господарських справах	3	1	2	
Разом		60	17	40	13
ІСПИТ		40			

За ведення конспекту лекцій нараховується 1 бал за кожну тему, що повністю відображена у конспекті; таким чином, за роботу на лекціях курсант/студент може отримати до 17 балів. Пропущені лекції підлягають відпрацюванню шляхом переписування конспекту та пред'явлення його викладачу.

Робота на семінарах (практичних) оцінюється за наступними критеріями:

- для того аби отримати 1 бал слід брати участь в опрацюванні семінарських питань (надання правильних відповідей на питання викладача, висловлення власної точки зору з приводу обговорюваних проблемних питань);

- за виступ із доповіддю на питання за планом семінарського завдання можна отримати 2 бали за умови, що відповідь буде змістовною та відповідати плановому питанню;

Усього за участь в семінарі можна отримати до 2 балів (за одну тему).

Пропущений семінар відпрацьовується написанням письмової доповіді з винесених на обговорення питань, які зазначені в плані семінарського заняття, та відповідями на питання викладача за змістом семінару під час відпрацювання.

Самостійна робота оцінюється викладачем з розрахунку до 1 балу за повне висвітлене в конспекті теми, яка винесена на самостійне вивчення.

Підсумковий контроль з дисципліни відбувається у вигляді усного іспиту, на якому курсант/студент може отримати до 40 балів в залежності від повноти та обґрунтованості наданих відповідей.

Схема переведення балів у підсумкову оцінку наведена в Таблиці 1.

Таблиця 1

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	відмінно
82-89	B	добре
75-81	C	
64-74	D	
60-63	E	задовільно
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Питання до іспиту

1. Поняття господарської діяльності.
2. Господарські відносини та їх види.
3. Поняття і види джерел господарського права. Система господарського законодавства.
4. Види норм господарського права (норми-заборони, норми-принципи, техніко-економічні норми, норми рекомендації).

5. Структура норм господарського права (диспозиція, гіпотеза, санкція).
6. Співвідношення господарського і цивільного кодексів.
7. Звичай як джерело господарського права. Поняття звичаю. Законодавче закріплення звичаю як джерела господарського права.
8. Нормативний договір як джерело господарського права. Поняття нормативного договору та його види (міжнародний і внутрішньодержавний).
9. Судова практика як джерело господарського права. Законодавче закріплення обов'язковості рішень Верховного Суду в господарському процесуальному кодексі.
10. Методологія тлумачення норм господарського права.
11. Порядок вирішення колізії норм господарського права (ієрархія норм господарського законодавства, пріоритет спеціальної норми над загальною нормою, пріоритет норми права, яка прийнята пізніше).
12. Державне регулювання господарської діяльності.
13. Форми реалізації державою економічної політики.
14. Економічна стратегія. Економічна тактика.
15. Види форм державного впливу на господарську діяльність (планування, нормативне регулювання, контроль, нагляд, координація, формування звітності, інформаційне забезпечення суб'єктів господарських відносин, припинення правопорушень, відновлення правових розпоряджень, застосування стягнень).
16. Методи державного впливу на господарську діяльність.
17. Прямі методи державного впливу на господарську діяльність.
18. Непрямі методи державного впливу на господарську діяльність.
19. Планування та прогнозування господарської діяльності.
20. Основні напрями економічної політики.
21. Державний контроль і нагляд за господарською діяльністю.
22. Державна регуляторна політика у сфері господарської діяльності.
23. Поняття регуляторного акта.
24. Регуляторні органи.
25. Стадії підготовки регуляторного акта.
26. Легалізація господарської діяльності.
27. Основні стадії легалізації господарської діяльності.
28. Поняття легітимації господарської діяльності.
29. Державна реєстрація суб'єктів господарювання.
30. Процедура державної реєстрації суб'єктів господарювання. Особи, які здійснюють державну реєстрацію суб'єктів господарювання.
31. Документи, які подаються для державної реєстрації суб'єктів господарювання.
32. Державна реєстрація припинення суб'єктів господарювання.
33. Підстава для державної реєстрації припинення суб'єктів господарювання.
34. Документи, які подаються для державної реєстрації припинення суб'єктів господарювання.
35. Дозвільна система у сфері господарської діяльності.
36. Ліцензування господарської діяльності.
37. Види господарської діяльності, які підлягають ліцензуванню.
38. Патентування господарської діяльності.
39. Види господарської діяльності, які підлягають патентуванню.
40. Поняття і види суб'єктів господарського права.
41. Ознаки суб'єктів господарювання.
42. Підприємства: види, організаційна структура, органи управління, правовий режим майна, джерела формування майна, зовнішньоекономічна і соціальна діяльність підприємства; державні, комунальні і казенні підприємства.

43. Господарські товариства: Поняття господарського товариства. Види господарських товариств.
44. Акціонерні товариства.
45. Товариства з обмеженою відповідальністю.
46. Товариства з додатковою відповідальністю.
47. Повні товариства.
48. Командитні товариства.
49. Підприємства колективної форми власності: Виробничі кооперативи. Споживчі кооперативи. Обслуговуючі кооперативи. Кредитні спілки. Підприємства громадських об'єднань і релігійних організацій.
50. Приватне підприємство.
51. Фермерське господарство.
52. Підприємство з іноземними інвестиціями.
53. Об'єднання підприємств (асоціації, корпорації, консорціуми, концерни).
54. Холдингові компанії.
55. Асоційовані підприємства.
56. Громадяни як суб'єкти господарювання.
57. Поняття та види правового режиму майна суб'єктів господарювання.
58. Правовий режим окремих видів майна суб'єктів господарювання.
59. Право власності як основне речове право у сфері господарювання.
60. Особливості права господарського відання і оперативного управління.
61. Правовий режим майна у внутрішньогосподарських відносинах.
62. Поняття та підстави виникнення господарських зобов'язань.
63. Види господарських зобов'язань.
64. Виконання господарських зобов'язань.
65. Припинення господарських зобов'язань.
66. Поняття та ознаки господарського договору.
67. Порядок укладення, зміни та розірвання господарських договорів.
68. Зміст господарського договору.
69. Форма господарського договору.
70. Поняття та ознаки господарсько-правової відповідальності.
71. Види господарсько-правової відповідальності.
72. Підстави господарсько-правової відповідальності.
73. Порядок реалізації господарсько-правової відповідальності.
74. Форми господарсько-правової відповідальності.
75. Загальні положення про банкрутство суб'єкта господарювання.
76. Завдання господарського судочинства.
77. Принципи господарського судочинства.
78. Форми господарського судочинства.
79. Правнича допомога при вирішенні справ в господарському суді.
80. Єдина судова інформаційно-телекомунікаційна система.
81. Предметна та територіальна юрисдикція.
82. Склад суду. Відводи.
83. Учасники судового процесу.
84. Поняття доказів та їх характеристика.
85. Обов'язковість доказування. Підстави звільнення від доказування.
86. Подання доказів і витребування доказів. Оцінка доказів. Наслідки пропущення процесуальних строків.
87. Судові виклики і повідомлення.
88. Види судових витрат. Порядок зменшення розміру або звільнення від сплати судових витрат чи розстрочення їх сплати.
89. Порядок розподілу судових витрат.

90. Види заходів процесуального примусу, підстави і порядок їх застосування.
91. Підстави для забезпечення позову. Способи забезпечення позову.
92. Зміст і форма заяви про забезпечення позову. Порядок розгляду заяви про забезпечення позову.
93. Заміна способів забезпечення позову. Скасування заходів забезпечення позову.
94. Поняття процесуальних строків і порядок їх обчислення. Поновлення та продовження
95. Процесуальні заяви по суті справи.
96. Заяви з процесуальних питань.
97. Порядок пред'явлення позову. Залишення позову без руху, повернення позову. Відмова у відкритті провадження в справі.
98. Відкриття провадження в справі.
99. Об'єднання і роз'єднання позовів.
100. Завдання підготовчого провадження і строк його проведення.
101. Порядок проведення підготовчого засідання. Судові рішення у підготовчому засіданні.
102. Підстави врегулювання спору за участю судді. Порядок і строк врегулювання спору за участю судді.
103. Порядок відмови позивача від позову та її прийняття судом. Примирення сторін. Виконання умов примирення.
104. Завдання і строки розгляду справи по суті. Процедура розгляду справи судом.
105. Фіксування судового процесу технічними засобами.
106. Підстави зупинення провадження в справі.
107. Підстави для закриття провадження в справі.
108. Підстави для залишення позову без розгляду.
109. Наслідки закриття провадження в справі та зупинення провадження в справі.
110. Види судових рішень та вимоги, що ставляться до судових рішень.
111. Проголошення судового рішення. Додаткове судове рішення.
112. Право на апеляційне оскарження. Ухвали, які можуть бути оскаржені в апеляційному порядку.
113. Строк на апеляційне оскарження.
114. Поновлення пропущеного строку для пред'явлення виконавчого листа до виконання.
115. Примирення сторін у процесі виконання.
116. Відстрочення і розстрочення виконання, зміна чи встановлення способу виконання судового рішення.
117. Заміна сторони виконавчого провадження.
118. Судовий контроль за виконанням судових рішень.
119. Провадження у справах про оскарження рішень третейських судів.
120. Відновлення господарським судом втраченого судового провадження.

Політика академічної доброчесності

Прослуховуючи цей курс, курсант/студент погоджується дотримуватися принципів академічної доброчесності, зокрема:

- складати всі проміжні та фінальні завдання самостійно без допомоги сторонніх осіб;
- надавати для оцінювання лише результати власної роботи;
- не вдаватися до кроків, що можуть нечесно покращити ваші результати чи погіршити/покращити результати інших курсантів (студентів, слухачів);
- не публікувати відповіді на питання, що використовуються в рамках курсу для оцінювання знань курсантів (студентів, слухачів).

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

Нормативно-правові акти з господарського права:

1. Конституція України : Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Господарський кодекс України: Закон України від 16 січня 2003 р. № 436-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 18. Ст. 144.
3. Господарський процесуальний кодекс України: Закон України від 06 листопада 1991 р. № 1798-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 6. Ст. 56.
4. Кодекс торговельного мореплавства України: Закон України від 23 травня 1995 р. № 176/95-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1995. № 47. Ст. 349.
5. Повітряний кодекс України: Закон України від 19 травня 2011 р. № 3393-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 48. Ст. 536.
6. Податковий кодекс України: Закон України від 02 грудня 2010 р. 2755-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 13-14. Ст. 112.
7. Цивільний кодекс України: Закон України від 16 січня 2003 р. № 435-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 40. Ст. 356.
8. Про акціонерні товариства: Закон України від 17 вересня 2008 р. № 514-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2008. №50-51. Ст. 384.
9. Про Антимонопольний комітет України: Закон України від 26 листопада 1993 р. № 3659-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1993. № 50. Ст. 472.
11. Про безпечність та якість харчових продуктів: Закон України від 23 грудня 1997 р. № 771/97-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1998. № 19. Ст. 98.
12. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо обмеження втручання у діяльність суб'єктів господарювання: Закон України від 22 липня 2014 р. № 1600-VII. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 36. Ст. 1189.
13. Про господарські товариства: Закон України від 19 вересня 1991 р. № 1576-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1991. № 49. Ст. 682.
14. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань: Закон України від 15 травня 2003 р. № 755-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 31-32. Ст. 263.
15. Про загальні засади створення і функціонування спеціальних (вільних) економічних зон: Закон України від 13 жовтня 1992 р. № 2673-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 50. Ст. 676.
16. Про захист прав споживачів: Закон України від 12 травня 1991 р. № 1023-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1991. № 30. Ст. 379.
17. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України від 16 квітня 1991 р. № 959-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1991. № 21. Ст. 377.
18. Про інвестиційну діяльність: Закон України від 18 вересня 1991 р. № 1560-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1991. № 47. Ст. 646.
19. Про інноваційну діяльність: Закон України від 4 липня 2002 р. № 40-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2002. №36. Ст. 266.
20. Про ліцензування видів господарської діяльності : Закон України від 02 березня 2015 р. № 222-VIII. *Урядовий кур'єр*. 2015. № 64.
21. Про міжнародні договори України: Закон України від 29 червня 2004 р. № 1906-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. №10. Ст. 45.
22. Про наукову і науково-технічну діяльність : Закон України від 26 листопада 2016 р. № 848-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 3. Ст. 25.
23. Про Національний банк України: Закон України від 20 травня 1999 р. № 679-XIV. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 29. Ст. 238.
24. Про оренду державного та комунального майна: Закон України від 3 жовтня 2019 р. № 157-IX. *Відомості Верховної Ради України*. 2020. № 4. Ст. 25.

25. Про товарні біржі: Закон України від 10 груд. 1991 р. № 1956-ХІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 10. Ст. 139.
26. Про фермерське господарство: Закон України від 19 червня 2003 р. № 973-ІV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 45. Ст. 363.
27. Про ринки капіталу та організовані товарні ринки: Закон України від 23 лютого 2006 р. № 3480-ІV. *Відомості Верховної Ради України*. 2006. № 31. Ст. 26.
28. Типовий статут казенного підприємства: постанова Кабінету Міністрів України від 16 червня 1998 р. № 914. *Офіційний вісник України*. 1998. № 24. Ст. 891.

Основна

1. Апаров А.М., Онищенко О.М. Господарське право України у 2-х томах. Т.2 Особлива (Спеціальна) частина, Київ: Істина, 2018. 448 с.
2. Вінник О. Господарське право. Курс лекцій. Київ: Ліра-К, 2018. 240 с.
3. Чайковська В.В. Господарське право. Підручник. Київ:Фенікс, 2018. 368 с.

Допоміжна

1. Безклубий І. Про предмет грошового зобов'язання. *Право України*. 2003. №10, С. 60-64.
2. Безсмертна Н. Межі здійснення права приватної власності в Україні. *Право України*. 2002. №6, С.53-57.
3. Безух О. Особливості господарсько-правової відповідальності за порушення у сфері економічної конкуренції. *Підприємництво, господарство і право*. 2013. № 6, С. 32 – 35.
4. Беленевич Е. Физическое лицо как субъект хозяйственных отношений. *Предпринимательство, хозяйство и право*. 1997. №1, С. 12-15.
5. Вінник О., Щербина В.С. Акціонерне право: навчальний посібник. Київ, 2000. 544 с.
6. Вінник О.М. Господарське право: Навчальний посібник. - 2-ге вид., змін. та доп. Київ: Всеукраїнська асоціація видавців "Правова єдність", 2009. 766 с.
7. Гайворонський В.М., Жушман В.П., Погорецька Н.В. та ін. Господарське право України: Підручник для студентів юридичних спеціальностей вищих закладів освіти. Харків: Право, 2005. 384 с.
8. Галянтич М.К., Грудницька СМ., Міхатуліна О.М. та ін. Господарське право України: Підруч. для студ. вищ. навч. закл. Київ: МАУП, 2005.-424 с.
9. Господарське право України. Частина 1: Навчальний посібник /Андрєєва О. Б., Жорнокуй Ю. М., Гетманець О. П. та ін.. Харків: Харк. нац. ун-т внутр. справ, 2014. 340 с.
10. Жук Л.А., Жук І.Л., О.М. Неживець. Господарське право України: Підручник. Київ: Кондор, 2009, - 434 с.
11. Журик Ю. В. Антимонопольно-конкурентне право України : навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2011. 272 с.
12. Знаменський Г.Л., Хахулін В.В., Щербина В.С. та ін. Науково-практичний коментар Господарського кодексу України. Київ: Юрінком Інтер, 2004. 688 с.
13. Мащенко І. Зміст ознаки організаційної єдності внутрішньогосподарського підрозділу підприємства. *Право України*. 2003. №8, С.61-66.
14. Невелєв О.М. Мале підприємництво в регіоні (Економічні та правові засади). Київ, 1998. 143 с.
15. Онищенко О. Приватний підприємець. Харків Фактор, 2002. 496 с.
16. Палиюк В.П. О защите прав потребителей. Практическое пособие о применении действующего законодательства Украины. Николаев, 1996. 312 с.
17. Пастух І. Критерії ліцензування підприємницької діяльності. *Право України*. 2000. №5, С. 33-34.
18. Пила В.І., Чмир О.С. Спеціальні (вільні) економічні зони: теорія та практика: навчальний посібник. Київ: Київ. держ. торг.-економ. ун-т, 1998. 328с.

19. Подцерковний О., Ломакіна О. Проблеми визначення методів і форм державного регулювання господарський відносин. *Підприємництво, господарство і право*. 2002. №8, С.3-6.
20. Притика Д. Захист економічних прав та інтересів суб'єкта господарської діяльності та держави - функція господарських судів України. *Право України*. 2003. №5, С.8-14.
21. Цивільний кодекс України : коментар. Харків: ТОВ "Одіссей", 2003. 856 с.
22. Шуміло І. Щодо визначення поняття "монопольного (домінуючого) становища" суб'єкта господарювання. *Право України*. 2000. №4, С.40-43.
23. Щербак І. Правове забезпечення зовнішньоекономічної діяльності відокремлених підрозділів підприємства. *Підприємництво, господарство і право*. 2007. № 5, С. 54-57.
24. Щербина В.С. Господарське право: підручник. Київ: "Юрінком Інтер", 2012. 640 с.

Інформаційні ресурси в Інтернет

1. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. URL: <https://www.kmu.gov.ua>-
2. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <https://minfin.gov.ua/>
3. Сайт Національного банку України. URL: <https://www.nbu.gov.ua> Офіційний
4. Електронна бібліотека юридичної літератури «Правознавець». URL: <https://www.pravoznavec.com.ua>-
5. Офіційний сайт Верховної Ради України URL: <https://www.rada.gov.ua>-
6. Офіційний сайт Державної фіскальної служби України URL: <https://sfs.gov.ua/>
7. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>

Нормативно-правові акти з господарського процесу

1. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28.06.1996 р., Київ. 1996.
2. Господарський процесуальний кодекс України від 06.11.1991 р. № 1798-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12#Text>
3. Про третейські суди: Закон України від 11.05.2004 № 1701-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1701-15#Text>
4. Про ліквідацію апеляційних господарських судів та утворення апеляційних господарських судів в апеляційних округах: Указ Президента України. URL: №454/2017 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/454/2017#Text>
5. Про порядок офіційного оприлюднення нормативних правових актів: Указ Президента України від 10.06. 1997р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/503/97#Text>
6. Рішення Конституційного Суду України № 3-рп/99 від 8 квітня 1999 року у справі щодо офіційного тлумачення положень статті 2 Арбітражного процесуального кодексу України (справа про представництво прокуратурою України інтересів держави в арбітражному суді). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v003p710-99#Text>
7. Про деякі питання практики застосування Господарського процесуального Кодексу України: Роз'яснення Вищого арбітражного суду України від 25.02.1992 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0018600-11#Text>
8. Про деякі питання вирішення спорів за участю податкових органів. Роз'яснення Вищого арбітражного суду України від 12 травня 1995 р. із змінами станом на 17.03.1998 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v_451800-95#Text
9. Про деякі питання практики застосування розділу VI Господарського процесуального кодексу України. Роз'яснення Вищого арбітражного суду України від 21.02.2013 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/va007600-13#Text>
10. Про деякі питання участі прокурора у розгляді справ, підвідомчих господарським судам. Роз'яснення Вищого господарського суду України № 7 від . 23.03.2012 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0007600-12#Text>

11. Про деякі питання підвідомчості і підсудності справ господарським судам. Роз'яснення Вищого господарського суду України N 10 від 24.10.2011 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0010600-11#Text>

Допоміжна

1. Мелех, Л. В. Господарський процес : підручник. Львів : ЛьвДУВС, 2016. 367 с.
2. Постанови пленумів Верховного Суду України та вищих спеціалізованих судів України: господарські справи : офіц. текст / упоряд.: С. А. Кузьмін, М. С. Кучеренко. Київ : ПАЛИВОДА А. В., 2015. 516 с.
3. Абрамов Н. А. Обновленный хозяйственный процесс Украины: Учебное пособие (курс лекций). Изд. 3-е, обновленное и дополненное. Харьков: «БУРУН КНИГА», 2012. 192 с.
4. Арбитражный процесс: Учебное пособие / Под ред. Р.Е. Гукасяна и В.Ф. Тараненко. Москва: Юрид. лит., 1996.
5. Арбітражні суди України: історико-правовий нарис, портрети, події / За заг. Ред Д.М.Притики. Наук.-попул. Видання. Київ: Видавничий Дім «ІнЮре», 2001. 324 с.
6. Беляневич В.Е. Господарський процесуальний кодекс України: Наук.-практ. Комент. – Видання третє. Київ: Видавництво «Юстініан», 2008. 872 с.
7. Беляневич О. Верховенство права і законність як принципи господарського процесуального права. *Право України*. 2011. №6. С. 13-20.
8. Васильєв С. В. Господарський процес України: Підручник. Харьков: Еспада, 2010. 288 с.
9. Гапеев В.Н. Участники гражданского и арбитражного процесса (сравнительный анализ правового положения). Ростов-на-Дону, 1998.
10. Господарське процесуальне право України: Підручник / В.Д. Чернадчук, В.В. Сухонос, В.П. Нагребельний, Д.М. Лук'янець; За заг. ред. к.ю.н. В.Д. Чернадчука. Суми: ВТД «Університетська книга». 2006. 331 с.
11. Господарське процесуальне право: Підручник / О.П. Подцерковний, О.О. Квасніцька, Т.В. Степанова та ін.; за ред. О.П. Подцерковного, М.Ю.Картузова. Харків: Одісей, 2012. 400 с.
12. Господарський процес : навч. посіб. / В. А. Кройтор, О. Г. Бортнік, О. Л. Зайцев, Т. В. Степаненко. Харків : Золота миля: ХНУВС, 2014. 318 с.
13. Господарський процесуальний кодекс України з постатейними матеріалами / Уклад. В.Е. Беляневич. Київ: Юсініан, 2002. 544 с.
14. Господарські суди в Україні: правові засади організації та здійснення правосуддя / За заг.ред. Д.М.Притики. Київ:Видавничий дім «ІнЮре», 2002. 624 с.
15. Грек Б.М. Господарський процес України (у схемах): Навчальний посібник. Київ: Прецедент, 2006. 181 с.
16. Довідник з підготовки матеріалів, що направляються на судову експертизу господарськими судами. Затверджений спільним наказом Вищого господарського суду України та Міністерства юстиції України від 14.08.98 №11-40/5.-Київ, 1998.
17. Дорошенко О. Роль спеціальних знань у проведенні судової експертизи об'єктів інтелектуальної власності. *Право України*. 2006. №5.
18. Історія комерційних судів: Історико-правове дослідження на прикладі Одеського комерційного суду (1808-1917). Одеса: Юридична література, 2006. 168 с.
19. Петрик І.Й. Використання в якості доказів документальної інформації, яка створена засобами електронно-обчислювальної техніки. *Вісник Вищого господарського суду України*. 2000. № 1.
20. Притика Д. Створення науково обґрунтованої системи правосуддя в Україні – головна мета судової реформи. *Право України*. 2003. №12. С.71-83.
21. Резнікова В.В. Досудове врегулювання господарських спорів: необхідність та шляхи реформування. *Вісник господарського судочинства*. №5. 2012. С.101-111.

22. Рожкова М.А. Основные понятия арбитражного процессуального права. Москва: «Статут», 2003. 400с.
23. Роїна О. М. Господарський процес: практ. посібник. 4-те вид., доп. і перероб. Київ: КНТ, 2008. 180 с.
24. Справочник по доказыванию в гражданском судопроизводстве / Под ред. д.ю.н., проф. И.В. Решетниковой. Москва: Издательство НОРМА, 2004 408с.
25. Степанова Т.В. Місце судових доказів у процесі розгляду господарських спорів. *Вісник господарського судочинства*. 2001. № 4. С. 183-186.
26. Степанова Т.В. Поняття допустимості доказів у господарському судочинстві. *Вісник господарського судочинства*. 2002. № 2. С. 230-233.
27. Степанова Т.В. Речові докази як засоби доведення й особливий вид доказів у господарському процесі. *Вісник господарського судочинства*. 2002. № 1. С. 202-205.
28. Сульженко Ю. Захист прав та охоронюваних законом інтересів третіх осіб у цивільному процесі. *Право України*. 2005. №3.
29. Треушников М.К. Доказательства и доказывание в советском гражданском процессе. Москва, 1982.
30. Треушников М.К. Относимость и допустимость доказательств в гражданском процессе. Москва, 1981.
31. Чернадчук В.Д., Сухонос В.В. Основи Господарського процесуального права: Навчальний посібник. Суми: ВТД «Університетська книга», 2003. 220 с.
32. Ясинок М.М., Кройтор В.А., Логвиненко М.І. Представництво як міжгалузевий інститут. Монографія. Суми: видавничо виробниче підприємство «Мрія-1», 2006. 180 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. www.rada.gov.ua – Офіційний сайт Верховної Ради України.
2. www.gp.gov.ua – Офіційний сайт Офісу Генерального прокурора
3. www.kmu.gov.ua – Офіційний сайт Кабінету Міністрів України.
4. www.minjust.gov.ua – Офіційний сайт Міністерства юстиції України.
5. www.court.gov.ua – Офіційний портал Судової влади України.
6. <http://mvs.gov.ua> – Офіційний сайт Міністерства внутрішніх справ України.
7. www.nbuv.gov.ua – Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського.
8. <https://www.reyestr.court.gov.ua> - Єдиний державний реєстр судових рішень